

Comitatu F. actorului

Cancelari'a Redactiunii

in
Strat'a tragatoriului (Lő-
vészutóza), Nr. 6.

Scrierile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literatu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.

Pre șese lune . . . 6 „ „

Pre anulu întregu . . . 12 „ „

Pentru Roman'i a :

prea. întregu 30 Fr. = 30 lei u

„ 6 lune 16 „ = 16 „

„ 3 — 8 „ = 8 „

Pentru inserțiunii :

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa a tim-

brale pentru șesoc-care publica-

țiune separat. In loculu deschis

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 5./17. aug., 1872.

Sunt aproape optu zile, decandu dlu Lónyay intrunî in palatul su d'in Bud'a unu mare consiliu ministerialu, care dură trei ore întregi, si neci până astă-di nu se scie cu pozitivitate ce s'a petrecutu si decisu in acestu mare consiliu. Unică scire ce se potî stracoră până acum'a in publicitate, se referesce la impregiurarea, că dlu ministru Bittău trebue să-si ide remasu bunu dela portfoiu-lu ministeriale. E superficialu a mai reaminti, că dlu Bittău s'a consideratu inca de la inceputu numai de omulu oportunitatii, facundu-i-se marea onore d'a completă masinari'a predecesorelui su prin numirea judecatorilor la tribunalele si jude-tiele sistemisate si organizate degiă. Cum-că im-plitutu-si-a dsa cu conscientiositate acēsta misiune mare, si respectatu-a, sēu celu putienu nesuitu-a a respectă cu acea ocaziune legea de nationalitati, la acestea ni raspunde in modu ecclatantu numerulu celu impertinentu de micu alu judecatorilor roma-ni, numiti de dsa. Nu voimu neci câtu e mai pu-tienu a atinge aci neplacerile private, minutofosi-tile frivole, cu cari neindurat'a sorte persecută atātu de desu si fara orutiare pre dlu Bittău sub tempulu celu scurtu alu domnirii sale, de-si e forte neplacutu; ba chiaru in detrimentulu moralu alu veri-carei tiere, candu ministrulu ei de justitia e calumniatu publice, si inca cu astu felu de lu-oruri, precum s'a intemplatu cu dlu Bittău, — ci ceea ce nu potemu trece cu vederea, e, că ministru de justitia bunu si dreptu facia de natiunile nemagiare in genere, si in specia facia de natiu-ne romana, dsa n'a fostu neci una-data, si acēsta impregiurare credemu a fi cauza sufficienta d'a nu ne superă, d'in contr'a d'a ne bucură că — se duce, fiindu totu-una-data convinsi, că in ora de-sparitrii, dlu Bittău, pre langa multe alte suveniru ministeriali, placute — rele, cum voru fi, se va duce cu consciinti'a liniscita, că nu lasa dupa sine neci una lacuna senifita.

Diurniulu guvernamentalu „Reforma“ faču dfilele trecute nesce revelatiuni interesante despre conduit'a fractiuniloru opositiunii intre sine, si anume a stangei moderate facia de stang'a extrema si vice versa. Stang'a extrema adeca a tienutu mai inainte cu câte-va septemane una conferinti'a, cu scopu d'a se consultă in privinti'a poliției ce va avé a o urmă in venitori'a sesiune dietale, si totu-una-data a-si precis'a conduit'a facia de cen-trulu stangu. Relativu la punctulu primu Vidács ar' fi recomandatū conferintiiei acceptarea cunos-outului proiectu alu lui Ernestu Simonyi, că diet'a se se dechiare de ilegală si membru asié numitei partite d'iu 1848 să-si depuna mandatele. — Propunerea acēsta inse s'a respinsu. Cātu despre punctulu alu douilea, adeca despre reportulu intre anuele fractiunii ale opositiunii, Irányi a re-comendatu partitei sale susceperea unei cruciade contr'a stangei moderate, éra Ern. Simonyi a in-trevenitu in favorulu ideei, d'a atrage cu incetulu elemintele centrului stangu in castrelé stangei extreme; dar' neci in privinti'a acēsta nu s'a adusu neci unu conclusu. De asemeeea si stang'a moderata a tienutu, totu cam pre atunci, una conferinti'a, in carea corrifieldu Tisza propuse a se procede lăra crutiare contr'a stangei extreme, dar' sfretulu si circumspectulu Ghyczy, de-si porta frica de politia stangei extreme, precum se es-primase in annulu trecutū, nu vol' rē precipite lucrulu, ci recomenă moderatiune si precautiune. Inse neci aici nu s'a potutu aduce neci unu con-clusu. In acēsta conferinti'a s'a resuscitatu si ideea unei fusiuni cu parti'a drepta, dar' discussiunea asup'r'a acesteii cestiunii s'a amănatu pre finea lui augustu. — Aci trebue să insemnămu, că conferin-tiele d'in cestiune avura locu in tempulu, candu bilanti'a alergeriloru aretă unu plus de 52 voturi in favorulu guvernamentaliiloru, ceea ce faceă a sup'r'a opositiunii impressiune multu mai mare si mai rea, decâtu cum trebueă intru adeveru să faca. Cu indreptarea bilantieii alergeriloru inse, opositiunea inca capetă curagiu mai multu — si asié acum e forte verosimilu, că conferinti'a d'in

cestiune va produca cu totutu alte rezultate, de câtu cum se crede la inceputu.

Intelnirea monarhiloru la Berolinu continua a preocupă si acuma întrega press'a europena. Diurniulu rusu „Vjedomosti“ con-sacră acesteii intelniri unu articlu lungu, in care demustra prin puetiunea statelorū, ai carorū-a monarei si voru stringe mănile in Berolinu, că Russi'a n'are trebuinti'a de aliantie, d'in contra Ostrunguri'a e avisata la ele, éra cea mai mare trebuinti'a o are Prussii'a. Diurniulu d'in cestiune i pare, că ambele poteri d'ia urma au si inchiaiatu alianti'a. Prussii'a afla placere in dualismu si do-resce, că Boemi'a, acestu bulevardu alu slavismulu contr'a germanismulu să se nimicesca cu to-tulu. In acestu punctu interesele Ostrunguri'i si ale Prussiei sunt identice, si acēst'a cu atātu mai vertosu, cu câtu Ostrunguri'a are trebuinti'a de agiutoriulu Prussiei in lupt'a sa contra supusiloru slavi. Dupa aceea diurniulu rusescu agramadesce cu laude republi'a franceza, carea si-va resbună contr'a Germaniei abié reinviata nu numai cu arme, ci si cu idee republicane-liberale, éra prole-tariatulu, miscamentulu catoliciloru si internatio-nal'a voru sgudu' d'in fundamentu noulu imperiu. Deci e forte naturalu, că Bismarcu si Andrásy, contandu la impregiurarea, că Russi'a va transmite la consultare vr'unu reprezentante d'in scola lui Metternich si Nesselrode, se voru nesuf a manevră cu fantome liberali sociali politice si republicane, spre a trage in aliantia pre Russi'a, carei-a i voru promitte pace in Poloni'a si neamestecu in afface-rile provinciiloru baltice. Dreptu-aceea se facu atenti barbatii de statū rusesci, d'a nu se lasă să se prinda in cura lui Bismarcu si d'a servi in-teresseloru straine, că-ci Russi'a n'are d'a se teme de nemica, neci in intru, neci in afara.

In fine „Birz. Vjed.“ observa, că in genere, neci Andrásy, neci Bismarcu nu voru face propuneri, a carorū-a executare ar jacé in interessulu Russiei. Deci, dacă acesti-a dorescu intrarea Rus-siei in aliantia, atunci eventual'a cooperare a Rus-siei se nu o rebonifice cu casciguri inchipaite, ci reale. Russi'a n'are trebuinti'a de neci unu ajuto-riu. Ceea ce o dore pre Russi'a, e, că să termine intrunirea semintfeloru slave sub una domnire, va să dīca, să si anecteze Gallic'a si Ungari'a, si să estinda confinieles rusesci spre Prussii'a, cu alte cu-vinte : se ocupe tierrurulu dreptu alu riului Nié-menu. Aceste scopuri se nu le scape d'in vedere diplomati'a rusescă cu ocaziunea intelnirii monar-chiloru. Si dacă diplomati'a rusescă crede că prin numit'a aliantia se voru poté agiunge aceste sco-puri, atunci se o inchiaie. Dar' dacă alianti'a Os-trunguriiei si a Prussiei nu e sincera facia de Rus-si'a, ceea ce e mai verosimilu; dacă aceste poteri voiescu a intrebuinti'ă pre Russi'a numai de instru-mentu : atunci acēsta si-va capetă alti aliati mai buni, si cu ajutoriulu acelorū-a si-va arrondă con-finieles si implinē detorintiele ce le are facia de slavi.

Adunarea generala d'in Sabesiu.

Diu'a prima, 4. aug.

Dupa atăt'a alergatura ostenitoria, fragmentare tantali-da, periti de fierbintiel'a tempului, loviti d'in tote partile si de tote venturile, intrămu in templu, pentru unu momentu de repaus, de recreare că apoi, intariti, se ne aruncamu éra in vertegialu fatigieloru intrerupte. Intrămu in templu si o l cātu e de dulce a fi acolo; că-ci acolo tote sunt sante. Aeru recriminatoru cuprinde sufletulu si corpulu, le petrunde ca balsamu, si recasciga poterile perdute, reintineresce cordele moiata, d'a vietia pentru continuarea luptei s.cepte pentru sant'a cauza, pentru nobile aspiratiuni. Linisce serbatoresca imple templu si lasa, ca sutele de suflete se pota ascultă dulcele melodie de lauda si marire, cuvintele de vietia si eterne adeveruri, se se pota edifică.

Astfelu si Romanii d'in Ardelu. Dupa atâtea alergari si fragmentari pre campuri rigide, pucine momente li sunt in annu deschise pentru a se recreă in templulu nationalu. Pu-cine zile sunt, in cari romanii d'in tote partile Ardelului, condusi de ide'a prosperării si inffioriei natiunei romane, gra-

bescu in templulu datoriu de vietia, la Adunarea generala a Asociatiunei ardeleni pentru cultur'a si literatur'a popo-rului romanu, unde, salutandu-se si imbracisandu-se cu sim-tincera si fratiesca, si-comuni'a unulu altui-a ospitalitate si simpatie, prin cast' de brobita; se negatā imprenuntata se incuragēza si se consulta in mandra armonia des-pre venitoriulu, despre binele natiunii si a filorū ei.

A XII. olimpiada, acēsta serbătore nationala a roma-niloru d'in Daci'a centrala, cu efectele si reminiscintiele ei nepretiuite, me incumetu a o scrie dupa modestele-mi poteri.

Loculu alesu, in care s'au tienutu in estu annu olim-picile spiretuale, a fostu valea Sabesiului, éra fericitii, in a carorū medilocu s'a adusu paladiulu ardeleniloru, au fostu fratii romani d'in scaunulu si orasiulu Sabesiu.

Romanii sabesieni, dupa modestele lorū poteri, au fa-cutu multa, d'in câte au fostu possibile, pentru innaltiarea dillei, pentru implinirea sacrei detorintie facia cu ei si facia cu natiunea întregă; inse câte au facutu, au implinitu pe-trunsi de sublimitatea causei, condui de cordialitate si sinceritate, suprem'a recerinti'a la astfelu de serbatori na-tionale.

Dara se vedemu.

Inca in predfiele adunării, întregu orasiulu éra scosu d'in monotoni'a sa de rondu, éra conturbatu in vietia sa idilica, precum sunt tote orasiile de agricultori, fara comer-ciu insemnata si industria, că-ci prin tote portile, pre tote stradele curgeau ospetii de aproape si d'in departare, si cur-geau veseli si viuci, cum curge romanzulu la tote adunările, serbatorile si veseliele nationale.

Comitetulu inca avé lucru destulu până si-implinē agen-dele sale, ingrigindu-se de adapostu pentru fia care-ospe.

Noptea de 3 aug. trecū iute, iute ca unu visu, si veni diu'a de 4 augustu.

Desu de demanetia, in diori, candu primele radie soarelē despicau ultimulu velu de cetia si alungau nuorii vagabundi, că si candu ar' dice: fugiti nuori ai intunereculu in rem-nulu vostru, că-ci adi e serbătore santa, serbătore de lu-mina! candu sorele si-tramiteă salutarile sale valei saba-siene si poporulu de acolo, Romanimea, micu si mare, éra in talpe, in vestimente serbatoresci, cu sanune de flori si acceptă se vedea, se auda, se salute mandri'a nationala, dar' acceptă cu nerabdare.

Momentele disparu, orele fugu, candu de o data de pre turnulu besericei noue, unde futurau trei standarde na-tionale, unulu colossale de matasa, se pornesce clopotulu mare si suna in tonuri de bucuria. D'in departare se vedu redicendu-se nu ori de pulvere; omenii alerga la loculu beserice; nuorii de pulvere remanu inderetu, se despartu in milioane de atome, disparu; tromptitura infricosita se aude aproape de orasiu; inca unu momentu, inca una cârnitura si in frunte flamur'a romana, portata de unu june voinicu ca stegiarulu, calare pre calu iute că ventulu si sfru dupa elu multimea calaretiloru munteni si valeni intra cu intiel'a fulgerului in „strad'a mare“ si striga-rile de bucuria ale poporulu ce implea strad'a, facura ca aerulu se vibreze in valuri estinsae. Viforulu se alina, dar' numai pentru ca dupa pucine momente se errumpa cu mai mare vehementia; că-ci éta, in caruta deschisa si petrecutu de comitetulu arangiatoriu, intra in strada si barbatulu as-ceptatu, dlu presiedintelu asociatiunei L a d i s i a u B a s i i u P o p u. D'in sute de organe se repetiescu ovatiunile de stima si bucuria, resuna poternice strigari „Sē trāiesca!“ de resunau muntii, vechii carpati, si pareau a lūa si ei parte la serbătoreă poporulu. Music'a intonă acum eroiculu: „Descepta-te Romane!“ de tremurau murrū vechiulu orasiu; insufletirea éra la culme, bucuri'a generala si nemargi-nita. Astfelu petrecutu că in triumfu nationalu, presiedintele ajunse in orasiu. Aici, inflacaratu de astielu de simpatie si ovatiuni, adresandu-se către poporu, i multiamece pentru acēsta primire in cuvinte dulci, sincere si romanesci. Noue ovatiuni si semne de simpatie urmeza acestui caldu discoursu d'in partea poporulu si dupa acea toti se departu, pentru a se reculege, a fi gat'a pre diu'a de mane.

Diu'a'a doua, 5 aug.

Precisu la 9 ore a. m. clopotulu mare, cu voce seriosa, serbatoresca, invită ospetii, Romanimea ntrega, la beserica romana gr. or., loculu destinatū pentru tienerea Adunării generale. Dupa invocarea spiretului santu si cultulu divinū, celebratu de d. protopopu localu, Ionu Tipeiu, si adunandu-se intru aceea numeros'a intielegentia si de frunte, între care, d'intre ungureni, am observatu pre domni Dr. Hodo-siu, Stanescu, B. Jurc'a, Al. Romanu, éra d'intre sasii sa-

besieri pre preutul Mankoch, senatorului Hiets, direct. gim. Arz si alti, la propunerea dlui Elia Macellariu, una comisiune de 12 mense si invita pre presedintele Asociatiunii la Adunarea generala. Intru aceea beserica se imple de agricultorii si industriarii romani, imbracati in haine de serbatoare; asemenea si asie numitul podu [galeria, locul fetelor] este ocupatu de o cununa pre fromosa de domne si domniore romane d'in districtu si orasin. Presedintele, insocitu de domnulu consil. pens. Iacobu Bolog'a, v. presedintele Asociatiunii, intra in beserica, intre fragurose si repetite: „Se traesca”! ale intregului publicu si si-ocupa locul presidialu, esprimandu-si multiamita curvicioasa pentru aceste ovatiuni cordiale. Dupa aceea tiena discursulu de deschidere, raru in felulu seu, si forte desu petrecutu de aplausele publicului, facandu istoriculu Asociatiunii de la existenta ei pana asta-di.

Judele regescu alu scaunulu Sabesia, dl Simeonu Bala, in numele Romanimei scaunalesi opidane, raspunde presintelui si bineveneteza ospetii cu cuvante bine sentite. (Speru, ca ambele discursuri, catu si cele-lalte, cate au mai armatu, s'imprena cu tote actele de interesu publicu, la tempulu seu le vomu ced' de a menuntulu in pre interesantele, dar, dorere, pre pucinu spriguitulu organu alu Asociatiunii „Transilvania.”)

Presedintele propune apoi adunarii alegerea a trei notari pentru ducerea protocoledoru, cari se si alegu in persoanele dloru Ionu M. Moldovanu, profess. gim., Augustu Horsi, primaru opid. si Alexandru Vladu. — La propunerea presintelui Adunarea intrega si-manifesta prin scolare condoventia pentru pierderea barbatilor distincti intra promonerea Asociatiunii, rostindu li. d'in adunacula animei: „In veci amintirea lor!”

(Finea va urma.)

Caus'a romana la 1872.

(Urmare.)

Al. XLIII. Art. de lege 44—1868 in §. 1. decretéza, ca limb'a statului fiindu cea magiara, si limb'a dietei de aci incolo e singura cea magiara. Facia cu dispuetiunea acésta trebuie sa constatamu mai antaiu, ca romanii Ardeleni s'au folositu de limb'a loru atatu in diet'a d'in Sabiu, catu si in cea d'in Clusiu d'in an. 1865, prin urmare ei nu se poteau privá de acestu dreptu nici chiaru in diet'a d'in Pest'a, pentru ca afara de aceea, ca o natiune nu se pote privá de limb'a sa nicairi, chiaru si art. XII. alu dietei ungare d'in 1848 a garantatu tote libertatila si drepturile speciala ale Ardelului, prin urmare si dreptulu limbei romane, care acolo era egalu indreptatila cu cea magiara. Daca acestu dreptu se recunosca Croatiei, apoi cu atatu mai multu trebuie elu sa se recunosca Ardelului si romanilor, cu catu Ungari'a, afara de Ardelu, este locuita inca de unu milionu si jumetate de romani.

De aci urmeza, ca daca Ardelulu s'a unitu au Ungari'a, acestu statu trebuie sa respecteze acestu dreptu alu romanilor si in diet'a comune, sau daca crede, ca acésta concessiune aru fi o greutate pentru diet'a Ungariei, apoi trebuie sa constatamu si noi greutatea noastra d'a suportá o privare de dreptu, prin urmare alternativ'a e neincungiurabila ca ori sa se restituie diet'a Ardelului macaru intr'atata, incatu romanii sa aiba acolo terenu de a-si intrebuintia limb'a sa parlamentara, ori concéda-se acestu dreptu si in diet'a Ungariei. — Unitatea nationale a statului ungaru, care se aduce de motivu alu legéi, dupa cum amu aretatu mai susu, precum si mai naite asié si acum nu se pote alterá prin dreptulu de nationalitate si limba, si faptul, ca Croatia si Fiumania se potu folosi de dreptulu limbei loru in diet'a Ungariei, dovedesce, ca unitatea de statu nu patimesce nici o vatamare. — Dara, dupa parerea noastra, e si o dispuetiune de prisosu d'a asigurá limb'a magiara pentru parlamentu, cu vatamarea dreptulu celor-lalte nationalitati ale statului, unde eoste nationalitati, daca nu aru fi oprite positiu, s'aru folosi spontanu in parlamentu de limb'a magiara ca de un'a, carea d'in necesitate e chiamata d'a fi limb'a de contielegere mutua intre diferitele nationalitati. Senatul imperialu d'in Cislaitania n'a adusu atare interditiu, si de aceea se folosescu toti de limb'a germana, era daca s'o auditu acolo si alte limbe, ast'a s'a intemplatu forte raru, si mai cu sema la acte ceremoniale, d. e. la punerea de apromisiune, precum ast'a s'a intemplatu si in diet'a Ungariei, in care Croatia au bine-ventatu d'iet'a Ungariei in limb'a loru, si mai multu d'abié s'a mai auditu atare intrebuintiare.

In fine nu potemu retacé nici acea trista impregiurare, ca de-si acestu § promite publicarea autentica a legiloru in tote limbele patriei, asta-di legile Ungariei se potu afla numai in limb'a magara si germana.

Al. XLIV. §. 1. alu legéi decretéza mai departe ca limb'a guvernarii tieriei in tote ramurile ei e cea magiara. Si aci trebuie sa constatamu, ca limb'a romana s'a folositu in Ardelu in tote ramurile guvernarii tieriei de susu pana josu pre bas'a egalei indreptatiri cu limb'a magiara si germana. Daca inse organeloru centrali ale regimului ungaru li e cu nepotintia de a intrebuintia in tote atacerile sale tote limbele d'in Ungari'a, apoi nu-i e cu nepotintia d'a

concede, ca pre teritoriulu Ardelului, unde s'a potutu fara dificultate — se se intrebuintize cele trei limbe ale tieriei acolo in tote ramurile administrative, si de a primf de acolo actele oficiose in ori care d'ia acele trei limbe fara d'a constringe pre organelu subalterne de acolo de a se face masine traducatoare pentru comoditatea organeloru centrali, pentru ca e si de lip'a es' organelu centrali sa afe genuinele pestulate ale poporului d'ia limb'a lui. Nu populatiunea se invetie limb'a organeloru centrali, pentru ca acésta aru fi si o imposibilitate de organelu centrali sa cunosca limb'a poporului. In sistemulu bine informati, apoi scimu ca la curia regéscu unde vinu acte processuali in tote limbele patriei, intrebuintia de traducatori s'a sfiatu cu totulu nu numai intrebuintia ei si de prisosu, pentru ca acolo se afla o combinatiune norocita de judecatori, nu numai d'iu tote nationalitatila sara si unu barbati, cari fiecare cunoscu mai multe limbe si lucrurile mergu curente fara de nici o dificultate. Aplice-se asié dara si pre la ministeriele centrali asazé: de aci d'in tote nationalitatila, apoi dispuetiunile cele restringtoare de intrebuintiare limbeloru patriei d'in §. 1. 2. 4. 5. 15. 16. 20. 23 si 25 ai legéi de nationalitate, cari constringu pre tote jurisdicitiunile politice, besericesci si scolarie pre cum si alte corporatiuni de nationalitate nemagiara, de a intrebuintia limb'a magiara facia cu organelu superiori ale statului, ceea ce in multe locuri e chiaru si o imposibilitate, se voru areta cu totulu de prisosu si nejustificate; era §. 6. n'aru avé de lipsa de acea usia deschisa pentru ampoiatiu statului d'a intrebuintia chiaru si facia cu comunele, partidele si persoanele private — dupa placere, seu cum dice legea — dupa potintia numai limb'a magiara.

Al. XLV. Restringerile dreptului de limba in administratiunea justitiei facu, ca romanii se-si veda chiaru si cauzele lor de dreptulu privatu periclitare. Trebuie sa repetem si aci, ce amu promis mai susu, ca dupa ce limb'a romana in Ardelu era pre la tote judecatoriile d'in tiera egalu indreptatila cu cea magiara si germana, era judecatori trebui sa cunosca tustrele aceste limbe de tiera, — asta-di dupa legea de nationalitate se respinge folosirea limbei romane prin judecatori d'in acele jurisdicitiuni, unde legea municipale si comunale cea restringtoare pria voturile virili, face imposibile reprezentarea romanilor macaru intr'o cincime a corpului reprezentativu. De aci urmeza, ca romanii d'in Ardelu, cari aveau dreptulu de a se folosi de limb'a sa in tote jurisdicitiunile, asta-di ne mai avendu acestu dreptu si nici judecatori cunosctori de limb'a loru, trebuie sa se hazardeze cauzele sale de dreptu pre mor'a plenipotentiatiloru seu talmaciloru, cari nefiindu constrinsi prin lege de a depune censura d'ie limb'a romana, adeca ori intielegu pre partidele mai reu ca judecatoriulu, sen li intoitochieza intielesulu asié, ca d'in aceea se urmedie perderea dreptulu si ajungerea la sapa de lemnu seu la furci; — pre candu pre de alta parte prin §§. 7. si 9. ai legéi de nationalitate, advocatii romani sunt opriti de a intrebuintia limb'a romana chiaru si daca partidele pentru sigurantia sa aprata pretindu acésta. — Daca cauzele processuali sumarie se potu pertracta si lua la protocolulu verbale si in limb'a partideloru, si potu ca atari avé trecere prin tote instantiele, dupa cum amu aretatu mai susu, fara vre-o dificultate, apoi au potemu pricepe, pentru ce se nu pota avé asemenea tratere si trecere in limb'a partideloru si acele cauze processuali, la cari trebuie sa intervina advocatii? si nu pricepem nici ratineza §. 11, care prescrie ducerea cartiloru funduarie in limb'a magiara, candu partidele au dreptu de a incheia in limb'a loru propria tote acele acte si documente de dreptu ce se transcriu in cartile funduarie, si candu aceste carti funduarie nu sunt instituite pentru comoditatea oficialiloru ce nu cunoscu alta limba decatu cea magiara, ci pentru sigurantia averei locuitorilor, cari au trebuintia de a lua in totu momentulu cunoscentia si convingerea nemidilocita, de cele ce se trecu in acele carti. Cum-ca institutiunea de talmaci si translatori, prin care §. 12 alu legéi voi sa oblesca dificultatila mestesiugite ale legéi, s'a aretatu intr'adeveru nu numai nesigura si netrebnica, dara si de prisosu, cum amu atinsu mai susu; apoi vai si amaru de dreptatea administrata prin talmacitori si restalmacitori!

Al. XLVI. Nu potemu inse trace cu vederea acea impregiurare trista, ca cu tote ca legea de nationalitate concede unu felu de dreptu de limba forte restrinsu alu partideloru facia cu organelu cele mai de josu ale administratiunei publice in generalu: totu-si organelu oficiose, cari nu se tienu specialu de administratiunea politica seu judicaria, credu ca sunt scutite de aceste detorintia de a respecta si de a intrebuintia insu-si limb'a poporului.

Cu deosebire organelu financiaru ale statului intrebuintia eschisivu numai limb'a magiara pana si la prescrierile si mandatele de solvire a contributiuniloru directe si indirecte si aceluor-lalte competintie erariali, ce le coru si le radica nemidilocitu dela toti si dela singlaritiei locuitori asié, incatu poporulu nepricependu-le nu se pote orientá dupa ele ca se li corespunda, seu fiindu prea nedreptu incarcate, sa reclame la tempu, ci trebuie ori sa perda tempu si spese de caletoria d'ile intregi pana la orasiele cele mai de aproape spre a cere pre bani deslucire dela barbati pricepetori de limb'a, ca apoi dela acésta sa afe, ca intr'aceea a trecutulu terminele de reclamare si de recurgere, seu ca atare recursu in limb'a magiara pretinde spese si mai mari, ori daca nu vré sa se espuna la atari spese de caletoria si de recourse in

limb'a statului, sa ascepte acasa pana va primf deslucirile necesarie, dela executorii cari pentru incassarea detorintiei primitive si a speselu de esecutiune, i vinde pana si bucatu'a cea mai de pre urma dela gur'a copiiloru.

Intru adeveru! celu ce mai crede, ca romanii pretindu dreptulu de limba numai ca unu obiectu de lusu, apoi cobora-se in ori-care locuintia a poporului, si lacrimile ce le va afla pre facia acestui-a, i va convinge, ca nici o sarcina publica nu-lu apasa asié de tare si nu-lu potu aduce mai siguru la seapa de lemnu, ca sarcinele ce-i provinu dela impededarea folosintei proprii sale limbe in afacerile lui facia cu organelu regimulu de ori-ce ramu, fia-acestu-a militariu, financiaru, de comunicatiune, de agricultura, industria si comereciu, de cultu si invetiamentu, ca si de administratiunea politica si judicaria.

Al. XLVII. Dupa ce asié dara amu constatatu, de ce mare insemnetate este dreptulu de limba atatu pentru sigurantia onorei, averei si a vietiei fiacarui cive alu statului, catu si pentru cultu'a poporului in genere, care singura pote garantá prosperitatea statului, nu va mai fi de lipsa de a delucidá mai specialu si caus'a invetiamentulu publicu d'in punctulu de vedere alu legéi de nationalitate. Totu-si trebuie sa amintim macaru atata, ca beserica fiindu chiamata de a promová religiozitatea si moralitatea credinciosiloru chiaru si in interesulu ordinei interne a statului, acésta nu o pote implini, daca nu are occasiunea si midilocale de a o plantá incependu dela tinerime prin invetiamentulu scolaru.

Recunoscemu ca daca a multiamitu pre romanii vre-o lege adusa in diet'a Ungariei, apoi aceea e art. IX. d'in 1868 incatu elu garantéza besericii nationale a romaniloru de confessiunea gr. or. in tote trebele ei besericesci, scolarie si fundationali, si asta impregiurare ne indreptatesce de a sperá, ca si besericele nationale a romaniloru de confessiunea gr. cat. se va garantá asemenea autonomia administrativa. — Dara pre candu art. IX. d'iu 1868 asigura autonomia trebeleru nostre scolaru, pre atunei legea de nationalitate si legea scolaru face acea garantia cu totulu illusoria. Noi recunoscemu dreptulu de supraveghiare a statului asup'a toturoru instituteloru de invetiamentu si de cultura, si concedemu ca statulu ca si beserica, are nu numai dreptulu dara si detorintia de a redica si ajuta scoli si alte asemenea institute de cultura, si de a introduce obligamentulu de scola, — dara d'in tote acestea nu se pote deduce nici escusa poterea aceea discretionara, pre care legea scolaru a depusu-o in manile organeloru regimului spre a strimtori pana la nimicire scolele si institutele de cultura radicate de comunele besericesci, — ci aru trebui mai vertosu sa urmeze detorintia loru, de a le sprigini si dota si d'in parte-si d'in tote poterile. Dara legislatiunea Ungariei crede, ca prin redicarea de scoli fara caracteru confessionale va pute suprima desvoltarea simtiului de nationalitate, apoi tare se insiela in calculi soi, pentru ca — lasamu — ca tota actiunea produce cu atatu mai incordata de legislatiune, daca aru reusi, aru luff numai neconfessionalismulu in tovarasia internationalismulu modernu, care apoi nesmintitu aru alterá cu totulu bas'a statului ungurescu. — Incidit in Scyllam qui vul tevitare Carybdim.

Al. XLVIII. Legea de nationalitate — ce e dreptu — promite in § 17—19, ca in acele scole elementare, ce le redica statulu prin tiauaturi, unde civiloru statului de ori-ce nationalitate, cari locuiescu mai compactu, se se dee occasiune de a-si invetia si propria loru limba, apoi ca in institutele de categoria midilocia si mai inalte, unde ocuro multu limbe, se se redice catedre de limbele si literaturele respective: dara totu acesti paragrafi prescriu, ca limb'a instructiunei in scolele elementare se determineza prin ministru (daca vré elu apoi si numai cea magiara,) era in cele midilocie si superiori se eschide cu totulu limb'a romana, relegandu-se la catedre benevole.

Unde este asié dara dreptulu de nationalitate si limba in instructiunea publica? Legea crede ca a satisfacutu cerintiloru de limba, candu in § 37 a luat deobligamentulu asup'a sa, de a ingrigi ca oficialii publici de prin tiauaturile locuite de nationalitati compacte, sa fia pre deplinu versati in limb'a acestoru-a, dara cum-ca statulu nu vré sa aplice prin atari tiauaturi numai oficiali d'in respectivele nationalitati o spune era-si inesa-si in §. 27. — Inse in ce chipu sa se cualifice si oficiali de alta nationalitate si cu deosebire cei de nationalitate magiara, cari aplicandu-se in mesur'a leului (Löwen Antheil) au si ei deobligamentulu legale de a lua procesele verbali si a dá resolutiuni in limb'a poporului — nu o spune, pentru ca aci a nitatu ori a vrutu sa incungiu invetiamentulu obligatoriu alu limbei romane pentru acei tineri, cari sa pregatescu de a fi organe midilocitoare intre statu si poporu.

In fine, daca legislatiunea a credintu, ca va pote abstrage necesitatea imperativa a invetiamentulu obligatoriu de limbele tieriei, candu a otaritu in §. 19 alu legéi de nationalitate numai limb'a magiara de limb'a predarei invetiamentulu specialu pentru universitatea d'in Pest'a, apoi aceea aru pote avé acea consideratiune ca o cere intielegiunea politica, facia cu nationalitatea romana, ca celu putieu la universitatea d'in Clusiu, ce se redica in midiloculu romaniloru, limb'a acestoru-a sa fia acolo paritetica cu cea magiara.

(Va urma.)

P. m. dnu Ales. Erdős, protopopu în Tier'a-Oasiului, ni trimite spre publicare unu articolu lungu de 3 1/2 cole, dreptu respunsu la relatiunea corespondintelui nostru „unu nume fără nume“, aparuta în nrulu 59 alu „Federat.“, nepermitiendu-ni inse spațiulu d'a-lu publică întregu, estragemu d'in elu urmatoarele:

Racsi'a (Tierra-Oasiului), în aug. 1872.

Dle Red. ! Dupa finirea alegerilor de deputati dietali, candu spiretele sunt mai alinate, mi-tieniu si eu de detorintia nationala a relată on. publicu cetitoriu despre preparatiunile si decursulu alegeri în cerc. elect. alu Ar. Mediesiului, că asié on. publicu cetitoriu sè aiba cunoscentia adeverata si autentica despre caus'a acést'a si sè nu remana în errore, basandu-se pote pre relatiunea coresp. de aici „Unu nume, fără nume“, aparuta în nrulu 59 alu „Federatiunei.“

Spre a cunoce mai de apropé impregiurările e de insemnatu, că dupa conscrierea mai noua a poporului, în cerculu nostru se afla : 23,269 romani, era magiarii cu cele lalte nationalități (rusi, germani) d'impreună cu judanii la olalta facu : 10.375. Inteligentia romana stă d'in 28 preoti, 23 invetiatori si 8 civili ; era cea magiara d'in 3 preoti rom. cat., 15 reformati, 18 invetiatori si cam la 100 de civili. În privinti'a materiale inteligenti'a magiara cu judanii este forte puternica ; era cea romana forie debile.

Interesulu nationalu demandandu-mi parasirea passivității, carea o-am observatu la done alegeri d'in urma, si pasirea pre terrenulu activității : me-am determinatu inca înainte de inchiaierea dietei trecute a convocă una conferintia generala pre 21. martiu la scaldele Bicsadului, ceea ce am si implinitu, printru' unu cerculariu tramisu prin cercu în trei esemplarie. — Conferintia conchi:mata s'a tienutu în diu'a si loculu amintitu, la care au participatu 8 preoti, judele cercuale, 9 invetiatori, 7 judi comunali si 10 alegutori de prin comune ; aici, dupa una consultare fratiesca, s'a decisu în unanimitate : 1) Că în venitoriu toti romanii alegutori sè se unésca si sè se constituia într'o partita nationalu le romana ; 2) Că cu occasiunea conscrierii alegutorilor, toti cari au dreptulu de alegere sè se infaciesie la conscriere ; 3) Cei inscriși cu dreptulu de alegere sè se prezente lu loculu alegeri, care se va publică officiosu ; 4) Membrii prezenti ai conferintiei sè comunice decisiunile aduse si cu cei-a-lalti alegutori si sè stariuesca d'in tote poterile pentru ajungerea scopului, care era alegerea unui deputatu nationalu.

Lucrulu stete asié pâna în 12. maiu, candu comisiunea conscrietoria de voturi si-incepé activitatea sa, rezultatu carei-a a fostu, că s'au inscrișu 2165 de alegutori, d'intre cari 1500 erau romani, era cei-a-lalti de alte nationalități ; prin urmare romanii erau în majoritate absoluta, dorere insee, că în 26. iuniu, care era diu'a alegeri, se impartira pre la partitele magiare si numai 350 remasera pre langa decisiunile aduse la Bicsadu. Acesti-a, mergundu la loculu alegeri, li-s'a propusu de candidatulu dlu Georgiu Stetiù, care vedindu că este în minoritate facia cu partitele magiare, pentru-că fia-care avé cam la 800 de voturi, abdisé de candidatura, lasandu în voi'a libera a alegutorilor de a se alatură câtra aceea partita, despre care voru avé opiniune mai favorabile, ceea ce si facura alipindu-se de partit'a stanga, si asié se alese de deputatu Iuliu Ciaba, candidatulu partitiei stange, cu 1214 voturi ; era Bartolomeu Mandi candidatulu dreptei, obtienendu numai 781 de voturi, a cadutu ; prin urmare voturile romane au fostu decidetorie.

D'in relatiunea acést'a autentica se vede, că partit'a nationalu romana în cerculu nostru s'a constituitu, si a avutu candidatulu romanu, care a obtienutu 350 de voturi, cu cari de-si n'amu potutu invinge de asta data, dar' acele au fostu decidetorie, si meritulu în privinti'a acést'a e nu numai alu meu, dar' si alu celor-a lalti frati preoti si alu inteligentiei mirene, care asemene si-a implinitu detorintiele sale nationali. Se vede, că daca acum'a la inceputu si între impregiurări forte grele amu potutu concentră 350 de voturi, este sperantia fundata, că în venitoriu vomu avé atâte, câte sunt de lipsa la reasirea unui deputatu nationalu.

Era asertiunile d. cor. de aici „unu nume fără nume“, publicate în nr. 59 alu „Federat.“, cum-că eu m'am umilitu a convocă pre 21. martiu a. c. una conferintia, inse m'am ingrigitu, ca acei-a, cari nu se tienu de partit'a mea nationalu, sè capete cerculariulu dupa conferintia d'in 26. maiu — nu 19. maiu — cum dice dsa, undo d. Grigoriu Stetiù fù candidatulu de deputatu, si cum-că d'in inteligenti'a osiana pre contrarii mei neci nu i-am invitatu, si prin urmare diumetate d'in inteligenti'a se preambliá în diu'a conferintiei pre la scaldele Bicsadului : le declaru de neadeverate si calomnie ; — pentru-că conferintia o am convocatu d'in detorintia nationalu, la care a fostu invitata tota inteligenti'a romana tractuale, toti judii comunali si mai multi tieranii de frunte, d'intre cari multi s'au si reprezentatu ; era la aceea, că cerculariulu meu d'in 25. martiu a. c. a sositu în done comune, adeca în Cestadie si în Bicsadu, dupa conferintia, eu n'am fostu de vina, si acést'a preu pine o a scutu si preotulu d'in Bicsadu, care scie, că eu am emis unu cerculariu în 24. dec. 1871 pentru curmarea neregularitatilor observate în tramitarea cercularielor de la unu parochu la altulu, în care cerculariu se dice apriatu, că în venitoriu cerculariele sè le porte fetii besericoi, cari voru fi respundietori pentru acele ; ci au fostu de

vina acei-a, cari n'au tramisu cerculariulu meu prin fetulu besericeii, ci prin unu judant. În fine daca cu occasiunea conferintiei d'in 26. maiu diumetate d'in inteligenti'a s'a preamblatu la scaldele Bicsadului si n'a venitu la conferintia de la scaldele Turului, de-si cea mai mare parte a primitu cerculariulu meu, asta inca nu este vina mea ci a respectivilor.

Alexandru Erdős, protopopu romanu gr. cat.

VARLETATI.

*. [Comunicatiunea] între Vien'a si Iassi de la 15 iuniu a. c. se întemp: priu trasura accelerata, asié că calea acést'a, 161 mile de lungă, se pote percurge în 33 ore si 23 minute.

*. [Despre pescerea d'in Mousumano] vorbesce Enrico Bodorff, teatralistu în Pest'a, unele lucruri de mare insemnatate, cari s'au întemp: în restemp: de una septemana, câtu a petrecutu acolo, anume elu enaradia într'unu diariu d'in Pest'a insanetosiarile, la cari a fostu martoru ocularu, si anume : Una locutenentu prussianu, prin a carui umeru dreptu a trecutu unu glontiu la Gravelotte, si pentru aceea nu se potea folosí de man'a drepta, dupa optu scalde se insanetosia deplinu. Agentulu Russiei d'in Lissabon'a a mersu, acolo pre cârgia, și dupa diece scalde s'a departatu sanetosu. Unu negotiatoriu de tutunu, care a fostu surdu si cu catarru de 20 de anni, se vindecă de acestu d'in urm'a ; era dupa septe scalde a si auditu ce-va mai bine. Unu francesu infilau la petiore, pre care a trebuitu sè-lu porte altiu în pescara, dupa optu diie se rentorse a casa de la scalde fără ajutoriu strainu. Acestea le recomanda attentiei publicului mai adaugundu, că traiulu de acolo este forte comod ; dejunulu este : cafea, casiu si pane alba ; prandiulu micu, la 11 ore a. m. stă d'in trei plese de mancare si una butelia de vinu rosu ; era prandiulu la 5 ore dupa media-di stă d'in 5—6 plese de mancare si una butelia de vinu. Cine nu voiesce a se folosí de vesmintele institutului, sè se preveda cu una camesia de flanelu lungă de la grumdi pâna la calcăie, papuci de pele si una camesia cu capuciu contr'a asudării. Dupa curare e de a se solvi medicului si personalulu de serviciu la olalta numai 10 franci. Cine va scrie epistola are sè o adreseze : A Mousumano în Toscana, Signor Cap. Francesco Nencini Giusti, care este directorulu loculu de cura, séu lui : Dott. Cav. Edoardo de Turchetti. — mediculu supremu. Se pote adressă si în limb'a francesca.

*. [Primul redactoriu.] La congressulu diuaristilor d'in Monacu [München], se precepé, n'au lip-situ neci banchetarile, si la acestea, că de rondu, neci toastările. Unulu d'intre diuaristi în unu toastu si-adusse aminte si de stramosii diuaristilor si disse între altele : Stramosiulu redactorilor, nesmintitu, nu e altulu de câtu chiaru Adamu. Creatoriulu a fostu editoriulu pamentului si Adamu primul seu redactoriu, că atare elu a veditu prim'a data diorile [unui venitoriu mai bunu.] Adamu primu pamentulu fără censura. Lui i ératu a se apucă de tote, câte i erau la mana, si potea apostrofă si dascal, câtu voiá. Numai unu arbore trebuia sè remana neatacatu, si despre acestu-a resolutiunea suprema sună astfelu : În diu'a aceea, în care vei atacă acestu arbore, vei fi încarcatu cu unu censore, si acestu-a e mortea. Adamu, auditu acést'a, s'a ingrozitu, pentru că mortea e unu astfelu de censore, care sterge si lucrurile cele mai innocente. Adamu dara a devenitu si redactoriu responsabilu. Se pare insee că l'a ajunsu uritul langa diuaritul seu, că-ci numai de câtu cadu în unu somnu greu. Atunci editoriulu cugetă în sine : Nu e bine, că bietulu Adamu se redige, singuru, i voi face si una collaboratrice. — Si i luă una costa si facu d'in ea una muere. Dupa ce redactorulu Adamu dormi destulu, si-frecă ochii si eschiamă : „Unde mi-este correctura !“ Editoriulu inse i aretă pre Er'a si i disse : „Pâna ce a-i dormitu, am facutu eu acést'a columna de correctura.“ Adamu inse privi si disse : „Ce feliu de articulu este acestu-a ? Stilulu mi-este asié cunoscutu ! Nu este carne d'in carnea mea ?“ Editoriulu inse respunse : „De adi incolo sè ve ingrigiti ambiu la olalta de redactiune.“ Dupa aceea aparú alu sieptelea numeru alu pamentului, editoriulu se puse si cetú numerulu, si éta că a fostu bunu. Si acést'a l'a imbucuratu, că-ci daca si alu sieptelea numeru a unui diariu nou este bunu, atunci diu omulu pote fi indestalitu !

Nru 200—1872.

Concursu.

Conformu conclusiunii luate în adunarea gen. a Asociatiunii transsilvane tienuta la Sabesiu în 5—6. aug. 1872 sub Nru prot. XVII. se publica prin acést'a concursulu la urmatoriele stipendie si ajutorie.

- 1) La 3 stipendie de câte 60 fl. destinate pentru 3 gimnastisi ;
- 2) la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scol. reale ;
- 3) la 6 ajutorie de câte 50 fl. pentru 6 sodali de meseria calificati de a se face maiestri ;

4) la 20 ajutorie de câte 25 fl. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursulu pentru stipendiele si ajutoriele susu-insemnate se defige pre 10. septembrie cal. nou, 1872.

Cocurentii la stipendiele de sub pos. 1 si 2 au de asi asterne la comitetulu asociatiunei transsilvane, pâna la terminulu susu-indigitatu, concursese loru prevedute : a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II. an. scol. 1871/2 si c) cu testimoniu de paupertate.

De la cocurentii la ajutoriele de sub pos. 3, pre langa atestatu de botezu, se recere, că sè produca adeverintia de la maiestrulu respectivu despre aceea, cum-că sunt calificati de a se face maiestri.

Er' la cocurentii la ajutoriele de sub pos. 4, pre langa atestatu de botezu, se recere adeverintia de la maiestrulu respectivu despre desteritatea si diliginti'a în meseria, cu care s'au ocupatu.

Fostii stipendiatu pre anulu scol. trecutu, cari inca nu si au finitu cursulu studiilor sale, pre langa documentarea progresulu facutu în studii, aci intielegundu-se acei stipendiatu, cari inca nu si-au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresulu în studie pre sem. II. an. scol. 1871/2, mai sunt detori la tempulu seu, a produce si documentu de immatriculare de la directiunea institutului respectivu, că astu-feliu sè se potă face dispositiunea necesaria pentru asemnarea stipendielor pre an. scol. 1872/3.

În fine, conformu conclusiunei luate în adunarea gen. de la Sabesiu sub Nru prot. XXIV, toti stipendiatu asoc. sunt detori a dá reversu despre aceea, cum-că ajungundu la stare, se voru face membrii asociatiunei transsilvane.

De la presidiulu asociatiunei transsilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Sibiù, în 8. aug. 1872.

Sciri electrice.

Londra, 15. aug. Cardinalulu Antonelli dechiară, că elu va demissionă daca pap'a va continuă tienut'a sa inamica facia de guvernulu italianu ; elu spuse francu, că beserica va avé sè suffera si mai multu, daca papatulu nu se va impacă cu guvernulu italianu.

Nou-Iorcu, 15. aug. Scirile d'in Messico anuncia, că în tiera e pace si că Diaz, capulu rescolatiloru, ar' fi acceptatu amnestia. Guvernulu republicei Peru s'a consolidatu deplinu.

Zagrabia, 16. aug. Propunerea nationaliloru estremi, d'a rogá prin una deputatiune pre Maj. Sa pentru o schimbare în guvernulu, s'a respinsu. La propunerea lui Makanec, actele procesuale contr'a lui Rauch se voru pune la ordinea diliei.

Belgradu, 16. aug. Dupa diuariulu „Vidovdan“ Mahmud pasia, dupa perderea titluriloru si a orduriloru, va fi esilatu.

Londra, 16. aug. Una scire d'in Parisu a diuariulu anglésu „Standard“ anuncia, că Germani'a si Russi'a, la convenirea monarciloru în Berolinu, au de cugetu a propune tienerea unui congressu europenu, care sè santioneze schimbările teritoriale ale Franciei si ocupatiunea Romei, si sè iée la revisiune conventiunea de la Parisu.

Iasi, 16. aug. Simptomele de colera, observate în diliele trecute, asta-di se immultiescu ; guvernulu s'a ingrigitu de tote dispositiunile necesarie pentru a impededă acést'a epidemia infri-cosiata.

Bursa de Vien'a de la 16. augustu, 1872.

5%, metall.	66.65	Londra	109.90
Imprum. nat.	72.—	Argintu	108.—
Sorti d'in 1860	103.25	Galbenu	5.27
Act. de banc	887.—	Napoleond'or	8.74 1/2
Act. inst. creu.	343.—		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.

Locu deschisu.

Bodesci, 19./13. iulu, 1872.

Inca o reflexiune, si ultima, la „respunsulu“ dlui „Lupescu“ d'in nr. 69 alu „Fed.“

Dlu Lupescu d'in nr. 69 „Fed.“ iè scolele numai de pretestu spre a-si versă veniulu asupr'a mea, că-ci de caus'a scolara elu nu se interesedia neci câtu e negru sub unghia. Nu numai atát'a, ci acelu „Lupescu“ neci nu este autorulu naturalu alu acelor atacuri, că-ci mintea si capacitatea lui neci sunt în stare a produce asemenea constructiune, aci sunt cu totul alte persone, cari d'in atari cestiuni personale n'au pretestu si indrasneala a esí pre facia la atacuri facia cu mine, ci intrebuintiedia de unelta si instrumentu orbu pre masinistulu „Lupescu.“

Dovéda eclatanta despre scopulu loru reutaciosu este, că eu de lao mai mare parte a omeniloru, numiti de Lupescu în respunsulu seu, n'am incassatu neci unu cruceriu, ér' câti

am incassatu, subtragundu spesele, s'au intrebuintiatu in folosulu scoleloru; banii ce „Lupescu“ afirma ca i-am scosu d'in lad'a comunala d'in Plesicuta si Gur'a-Valei, bine scie acestu Iuda pentru ce sunt scosi, ca-ci elu a vedutu cuitantiele, si acolo e scrisu, ca i-am incassatu pentru carausia, cu ocaziunea examenelor scolare, care ar' fi se o capetu in natura ex officio; si dupa tote provocarile, comunele neci macaru caraus'a nu voescu a o da in natura, si asiè sum silitu in causele scolare a plat' eu caraus'a, si in urma competint'ia staverita dupa mile a o incassi d'in ladile comanali. — Dta, dle Lupescu, care tote aceste binele scii, pentru ce nu vrei se intielegi? au e diurnu pentru mine acestu-a? au sunt acesti-a bani de ai scoleloru, precum afirmi? au cu de aceste minciuni si mistificatiuni false si reutaciose voesci Dta a seduce si insielã opiniunea publica? Dar' ne vomu trage socotelele! Au pentru ca Dta insre la omeni si sume a numite, urmare incontestabile, e ca aceea se fie dreptu? Si ore cu atãta numai este documentata afirmatiuneati reutatioasa? — Nu asiè se documentedã, ci facia in facia cu Dta — cu omenii, la cari te provoci, si de-ora-ce ai d'isu ca mi-sta la dispuseliune, precum si toti acei omeni sunt gat'a a stã facia in facia cu mine, ei bine, acest'a mi place — numai asiè se voru potè scurtã minciunile, numai asiè se va cunosce o'ia cea ratecita, si cinc e minciunosulu.

Dar' insante de tote, Dle Lupescu, fi bunu si lapada odata masc'a de pre obradiu, ca-ci asiè nu ne potemu intielege bine, de-ora-ce nu te cunoscu bine cine esci, esci omu sèu alta bidigania? si estfelu me provoca directu in scrisu ca pre cutare di se ne aflãmu la scol'a d'in Plesicuta, unde atãtu cu Dta cãtu si cu acei omeni se stan dara facia in facia la limpedirea lucrului, èru de nu faci acest'a, atunci te provocu eu — ori cine vei fi — ca pre 13/25 aug. a. c. se te afi la scol'a d'in Plesicuta si dandu-te pre facia — si acest'a o vei face de siguru daca sci ca ai dreptu, vomu percede la scrutarea adevèrulini.

Dar' in fine, rogu-t, pentru ce te-ai lasatu de Tala-giu, Aciuv'a etc., au vre se faci ca tieganulu, carele afirmã a fi vedutu o suta epur si in urma a totu scaritiatu d'in ei, pãna ce a d'isu: „asiè dara nu mai mi-au parutu a fi fostu epuri.“? — Vomu trage si preste aceste socotela, dlu meu!

Cã atragi atentiunea, b'inea si provoci pre on. Senatu scolaru a trage la raspundiu pre astu-feliu de inspectoru, credu diu ca b'ine x'mai fi, candu on. senatu scolaru ar esmite o comisiune investigatoria pre apesle celui viuovatu.

Ori care ar' caus'a ori cãtu de mare ur'a resbu-narei, nu asi fi creditu capabilu pre unu omu cu nitica sciintia a se demite la invetarea minciuniloru, ca d'in seminu, si acest'a a namata de siguru sèu d'in ratecire, sèu d'in rentate, si am' reutatosi la ce nu se dimitu? Si cu aceste, Dlu meu, pãna dupa limpedirea adevèrulini pre acest'a cale declina ori si se alte polemie.

Nicolau Butariu.

Concursu.

Prin acest'a se deschide concursu:

I. La postulu de do cente primariu la scol'a poporale comunale d'in Birseu-de-susu in comitatulu Solnocu-de-medlocu, solutiune anuale 300 fl. v. a. solvinda in trei rate egali, locuintia libera si pucina gradina de legume.

II. La postulu de do cente ajutori la aceea-si scola, cu solutiune anuale 200 fr. v. a. solvinda in trei rate egali, locuintia libera si pucina gradina de legume.

Respectivii docanti pentru aceste voru fi detori a pro-

pune — fia-care in scola deosebita — tote studiele pres-crise in legea de invetiamentu conformu acelei legi.

Limb'a propunerii e cea romana. Concurentii sunt invitati, ca rogãrile ajustate cu documente despre vursurile-preparandiale si despre servitiulu de pãna acum celu multu pãna la 10. septevre a. c. se le tramita la dlu A. dreiu Cosma, protonotariu la tribunalu reg. in-Zclau [Zilah] si membru alu senatulu scolaru.

Datu in Birseu-de-susu, 10. aug. 1872.

[2-3]

Senatulu scolaru comunale.

Sifilitic'a si impotentia, fia vechie sèu de curundu nascute,

se voru tratã dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., de la 2-5 ore dupa mediã-di.

Aceste morburu se trateza a dese ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Patientii vindecati in modulu acestu-a voru cadè mai curundu sèu mai tardiu in morburile cele mai infricosiate, incãtu inca in aducele bebrãnetie voru avè dorere, a suferi greu de consecintiele acestei tratãri usiore si superficiale. Scutu contr'a acestoru feliu de pericle ofera metodulu de tratãre homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai cã vindeca dorerile cele mai invechite, ci efectulu lui este asiè de binefacutori, incãtu nu lasa nice cea mai mica temere de urmãri rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tinentu. (5-12)

Pre langa bani gat'a sèu pre langa o arvuna de 10%, se cumpera, vindu sèu schimba totu felulu de hãrtie de pretiu ce existu, precum: Pãpre de statu, obligatiuni de prioritãti, sortiri, actiuni industriarie, de banca si de cale ferrata. Se solvescu cupone si se indeplinescu comisiuni pentru bursa cea reg. Sortiri de totu felulu se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP. Opening 21, VIENN'A.

Table with 2 columns: Description of lottery tickets and their value. Includes entries like 'Sortiri de statu c. r. austriace d'in 1839' and 'Sortiri de statu c. r. austr. d'in 1860'.

Marfuri de jocu si jocuri sociale

S'a avutu in vedere ori-ce copilu, tineru sèu betranu, avutu sèu seracu; in Vienn'a nu se gasesce alta pravalie, carea se ofera unu assortimentu mai variu, si in care se se vènda cu pretiuri atãtu de moderate. Diferite jocuri sciintifice interessante pentru junimea studiosa, de asemena si unu assortimentu immensu de jocuri noue sociali interessante pentru copii de tota etatea, etc. etc.

- List of toys and games including: Pãpãsie imbracate pomposu, Pãpãsie netimbracate, Pãpãsie mecanice fugatoriu, Jocuri de letteris si tombela, Ciocanu si campana, Demino, S'iacu sau, Popice, Jocuri de paciencia, Bãlãpuri de edificãtu, Jocuri de cubari, Casete de lucrare, Pianu, Posanne, trompete, tobe, violine, guitare, Jocuri de campã, Jocuri pentru copii nepriciputi, Animale diferite, Animale in forma naturale, Alte lucrari de jocu, Jocuri sociale, Carte mai noue carti cu chipuri, Carte de lucrare, Globuri, Lãtern'a magica, etc.

- List of toys and games including: Unu n'icu instrumentu de sticla, Laditia cu instrumente anglese, Teocurle Frùbel-iane, Tipografe, Una carte de insemnãtu si chindisitu, Surprindere si petrecere, Vetre de feru, bucatãrie, stãle, pravalie, Teatru de copii, Casce de pastrare, Jocurile metamorfosice, Jocuri de rãlta, Bioreel cu machiã de faciu, Orologie pentru copii, Pistole, carabine, pusece cu effectu pocnitoriu, Sabie de tinichea, As-o't mentu mare de jocuri magnetice, Serviciu de porocianu pentru cafes, thea, etc.

- List of toys and games including: Casete farmecatorie, Fotografinu, Apparate de scriu si de desennu, Jocul cavalerescu, Joc de cursu de cai, Joc cu intrebari si raspunsuri, Cele mai noue pistole cu acru, Pusce cu acu, Sabie de tinichea, Miculu luptatoriu, etc.

Miculu escamotoriu (farmecatoriu).

Prin urmatoriele aparate de escamotoriu se potu amusã in modulu celu mai placutu atãtu persone singurãtice, cãtu si societãti intregè. Apparatele sunt combinate asiè de ingeniosu, incãtu numai possessorulu loru este in stare d'a deslegã diferitele probleme vexatorie; altulu ce n'a primitu instructiunea necesaria se pote cugetã ore intregè, fãra cã se pota ajunge la resultatu.

- List of magic tricks including: A bagã degelutu prin ori-ce pãleria, A face se dispara una moneti, Ciocãnu farmecatoriu, Una cutiã pentru aprindere, Portmoneu vexatoriu, Fortigãrre vexatoriu, Oulu lui Columba, etc.

- List of magic tricks including: Una carte si totu-si nu o cunosce nimeni, Huteia farmecatorie, Eiselnitã, Cũbu farmecatoriu, Acclã-si cu vaxã dupã, Cũbia escamotoriu, Magasiu de legãture, etc.

- List of magic tricks including: En voui invetiã chitãle a jocã, Mincea miraculoasa, Unu calimãriu, Siacidã rãa prin pomãlu, Ce colere e acest'a?, Spãrgã nedestructibile, Tãlcuru farmecatoriu, Caseta de pastrare, etc.

Sunt inca si alte aparate diferite, inse d'in lips'a spatiulu nu se potu instrã tote

Inca o multime alte marfuri de jocu si jocuri de petrecere, cari nu se potu numi tote, se potu capetã cu aceste pretiuri numai in depositulu subsemnatulu. List'a pretiuriloru, carea este prea interessanta, se imparte gratis.

Bazarulu de pompa, A. FRIEDMANN, Vienn'a. Praterstrasse, 26.

(3-14)